

в. „Нова Струя“

Излиза всѣка
Сѣбота.Годишенъ абонаментъ 4 л.,
полугодишенъ 2 лева,

Единъ брой 10 ст.

НОВА СТРУЯ

ВѢСТНИКЪ ЗА ПОЛИТИКА И ПРОСВѢЩЕНИЕ

Всичко, що се отнася до вѣстника, се изпраща на адресъ: Редакция на
в. „Нова Струя“ въ гр. Плѣвентъ.За обявления се плаща
по 10 ст. на дума на пър-
вата страница и по 5 ст.
на четвъртата. Приставки
публикации при особно спо-
разумѣние.

Редакцията моли всички приятели и г. г. абонати да побързатъ съ плащане абонамента, при това моли всички тѣзи да не изпращатъ пощенски или гербови марки, а бонове или пощенски записи.

Редакцията явява на всички свои дописници и сътрудници, че нѣма да дава мѣсто на дописки и статии, които не сж подписани отъ дописника или сътрудника.

Какво ни показва заемътъ.

И тъй, заемътъ падна, правителството въ оставка, оппозицията тържествува, а Исакъ изв. в. «Свѣтъ» вика: да живѣе България!

Кой е побѣдения и кой е побѣдителя, не се знае!

Никой нѣтъ българския политически животъ не е билъ тъй неопредѣленъ и безсходенъ, но при това и тъй интересенъ, както сега.

Днешния политически моментъ е такъвъ, въ който скоростта на събитията надминаватъ тази на мисълта, а безпристрастния наблюдател и искрено-работящия народенъ борецъ съ оплаха гледа на бждащото и иска да проникне въ него....

Но, едно е ясно, че днешнитѣ политически събития тургатъ граница между едно мрачно и грозно минало и едно неопредѣлено, още тъмно бждаще. Какво ще бжде то, още никой го не знае? Дали ще бжде млада и възраждающа се България или пакъ надъ този измъченъ и омършавель народъ ще се размахва монархическия жезлъ?

Въ този мисълъ се крие въпросътъ, който трѣбва да си зададе всѣки единъ общественъ дѣятел и всѣки български гражданинъ.

За никого не е тайна, че монархическиятъ ногте сж забити въ българския грѣбъ и че монархизма се катери, разяжда този грѣбъ и иска да сѣдне на българския пратъ. Тази мисълъ колкото и ясна да е за българския гражданинъ; обаче не трѣбва да спъва никой и да го отклонява отъ неговата дѣятелностъ, защото не е страхътъ прѣдъ злото, който ще прѣмахне това зло, а рѣшителността, тактичността и работата сж неговия унощожитель.

Казвали сж го други, казвали сме го и другъ пѣтъ и повтаряме го пакъ, че днешното правителство заедно съ своитѣ прогрисисти и демократи е извършило прѣстѣпление спрямо народната свобода и бждащото на българския народъ. То имаше възможностъ да изучи много добръ нашето финансово положение и заедно съ това да прѣдложи тѣзи належащи реформи, които, ако не да спасятъ, поне можеха да подобрятъ това положение и тогава не щѣхме да се явимъ батакчий, споредъ думитъ на Каравеловъ, а щѣхме да бждемъ достойни платци и добри пазители на нашитѣ интереси. Да, сега сме побѣдени и отъ побѣдителя се диктуватъ условията.

Ний питае Демократическата и Прогрессивната партии за какво ви бѣше 15 годишната борба и цѣлата тази критика, която си пихте върху миналитѣ режими? За това ли да станете министри, депутати и да сключвате заемъ съ реална гаранция? Въ това ли бѣше вашия финансовъ гений? Та кой не може управи нашитѣ забъркани финансии чрѣзъ заемъ? Вий трѣгнахте по-стария отжпканъ пѣтъ и нѣма да отидете много далечъ; вий запазихте всичко старо и отъ него ще бждете задуше-ни; и най-сетнѣ вий показахте фалшивостта на вашия демократизмъ и прогресизмъ и прѣдпочетохте хубавитѣ думи и ласкавитѣ погле-

ди на двореца прѣдъ народнитѣ нужди и страдания.

Но това е само едината страна на монетата; отъ всичко видено и слушана въ Народното Събрание и писано въ нашитѣ вѣстници ясно е, като бѣлъ день, че правителството макаръ и въ оставка, то пакъ си е правителството и сжщитѣ пакъ ще бждатъ и че договоритѣ по заема макаръ и отеглени, пакъ ще бждатъ приети. Ний още въ миналия брой казахме, че правителството е пѣленъ господаръ на положението и че договоритѣ, съ каквито и тежки условия да сж, ще бждатъ приети. Защото дилемата, прѣдъ която се намиратъ нашитѣ буржуазни партии, е едни: изгубване властта за винаги или спасяване по каквото и да е начинъ днешното положение. Почти всичкитѣ парламентарни групи въ своитѣ рѣчи противъ договоритѣ искаваха желание да не пада настоящето правителство и ако тѣ говориха въ Народ. Събрание и викаха въ своитѣ вѣстници противъ договоритѣ, то това не е и не може да бжде друго, освѣтъ спасяване честта на партията. Правителството е знаело много добръ това и то искусно се ползува отъ това. Въ този моментъ, въ който пишеме, положителни сведения има, че депутатитѣ вече сж събрали 72 подписа + 18 на стамбулиститѣ, които ще гласуватъ договора, а когато читателя има вѣстника въ рѣка то всичко това може би вече да бжде дѣйствителност: правителството закрѣпено и договоритѣ приети.

Оставката на правителството и апелацията къмъ короната отъ страна на Каравеловъ, (какъвъ демократъ боже мой!) да спаси държавата отъ фалиране нѣма да излезе нищо друго, освѣтъ една добръ скроена игра както за самата оппозиция, тъй и за правителственитѣ хора.

Този заемъ показа двѣ нѣща: първо, показва расипничеството и прахосванията на всичкитѣ бивши правителства, а най-много нехайството на народняцитѣ, които сега се явяватъ най-големъ народни спасители, а отъ друга страна показва, че демократитѣ и прогресиститѣ не сж имали никаква финансова политика и система при поеманieto властта.

Уравновесение на бюджета още нищо не показва, то е сама една палеатива, която може да отложи за нѣколко врѣме държавния крахъ. Правителството твърдѣ хубаво вижда, че нѣма никакви други финансови ресурси; да увеличатъ данацитѣ, ще рѣче да взематъ всичко отъ бѣдния български селянинъ и да го оставишъ голъ на пѣтя; да трѣгне по пѣтя на реформитѣ и намаление на бюджета, то нѣма смѣлостъ, защото тогава рискува да изгуби властта, вслѣдствие изгубване свише благоволенieto и то е избрало спасителния пѣтъ за себе си и гибелния за народа: заемъ съ най-тежка реална гаранция, която може да повлече къмъ много гибелни послѣдствия.

Приеме ли се заема или не, той не помага въ нищо на народното положение, народътъ си остава все тъй бѣденъ, неговитѣ дана-ци сж увеличени и той ще плаща грѣхове въ своитѣ изедници. Днешното положение показва твърдѣ нагледно че догдѣто нашитѣ партии и правителства не си изработятъ една добра и здрава економическа политика, която да подигне българското производство и да даде по-големъ просторъ на българския трудъ, до тогава нашитѣ финансии ще бждатъ обречени на случайности и само съ заеми ще могатъ да се управляватъ. Какво ще кажете г. г. финансиста, за една държава, която живѣе благодарение само на заемитѣ и то тѣзи заеми се не употребяватъ за подигане економичес-

кото състояние на населението, а се прахосватъ по различни гощавки, пѣтешествия, подараци и все различни други гешефтарства. Вий сега сте докарали народа до такова положение, че той не знае кой е неговия врагъ и кой е неговия доброжелател. Не мислите ли вий, че съ вашата безумна економическа и финансова политика ще докарате този народъ до таково положение, въ което ще гледа на своя заклетъ врагъ, като на свой спасител и тогазъ горко вамъ, горко на народа; но тогава едно поне ще бжде ясно, че се знае гдѣ сж народнитѣ доброжелатели и гдѣ сж неговитѣ изедници, тогава врагътъ ще бжде явенъ, ще бжде на лице и народа ще знае съ кого да се бори.

Ако този важенъ моментъ се несъзнае отъ днешното правителство, ако то има намѣрение слѣдъ като сключи заемътъ, да легне на него и отпочине отъ своитѣ трудове и вълнение, то ще ускори този моментъ и ще поднесе тържествено народната свобода въ софийския дворецъ, защото не е само ревътъ на бѣдния и западналия български данакоплатецъ, който сега се носи изъ нашата политическа атмосфера, а се чува и грозния и застрашителенъ ревъ на замогналия се вече търговецъ, фабрикантъ и производителъ.

Въпросътъ е единъ: или къмъ пѣтя на свободата и економическия прогресъ или къмъ тиранията и народната сѣсния.

Юр. Юрдановъ.

Къмъ епилога на десетгодишната тирания.

Плачете за дѣлата си вий, стари лицемѣри, които съ безумието си покрихте нашата хубава земя въ позоръ и безчестие! Снемете си шапкитѣ и посипете главитѣ си съ пепелъ прѣдъ мжченическия образъ на тая злощастна, трижъ по-злощастна държава, поставена днесъ между срамътъ на едно финансово обвързване и между унижението на нейната върховна воля, на нейния парламентъ. Тая мжченица мжжествено излѣзе отъ пламацитѣ на една революция, жадна за животъ и свобода; тя прѣчупи нечиститѣ рѣцѣ на сума врагове съ вѣра въ правдата и добродѣтеля; тя сломи ярема на единъ насилнически режимъ съ увѣреностъ, че слънцето на една божествена справедливостъ е огряло вече на небосклонъ ѝ. Тя извърши подвизи, достойни за пѣснитѣ на най-великитѣ поети, но само едно не може да стори тя — тя не можа да се отрве отъ ногтетѣ на своитѣ неблагоприятни синове.

Плачете за дѣлата си, злощастници!

Плачете или по-добръ млъкнете съ вашитѣ ехидни ридания за сждбата на тоя народъ, който още има великодушieto да ви търпи въ срѣцата си! Млъкнете! Нека занѣмѣятъ вече тия уста, на които всѣка дума е била отрова и всѣки плачъ — присмивка.

Виждете, О честни люде по земята, виждете вчерашнитѣ държавни разбойници, разсипанитѣ и прѣдставителитѣ на най-дивия егоизмъ, да сж облечени по силата на едни съ подкупничество добити мандати въ мантията на народни доброжелатели. Излѣзте и кажете ни, че лихварина искрено жали клиентитѣ си, че богаташина фабрикантъ може да тѣжи за разсипания животъ на работника, че монархътъ, сѣдналь върху кула отъ човѣшки глави, може да жали за агонията на тѣхнитѣ трупове — кажете ни и ний ще се успокоимъ.

О, ний не ще се успокоимъ никога, защото честния човѣкъ не може никога нѣма да ни говори за прѣмирие на крайноститѣ, за честта на безчестнитѣ.

Плачете за себе си злощастници! Ето

тази България, тая робски работяща България е доведена вече съпроса таяга да проси милост от капиталът на западна Европа, да се увива болзено по магическото мръдане на няколко дряхли и испити банкери, да сваля и качва своите министерства не по своя воля, а по волята на представителът на тоя капитал, да прави избори по тяхна воля и... и да насилва съвестта на своите най-добри представители та дано се избави от още по-страшното поругание на една фалирала страна. Виждате ли, злодееци, и ако имате още капчица съвест, излезете от свѣтътъ, станете доброволно прахъ на праховетъ!

Излезте от гробоветъ си, сѣнки на старитъ герои, на всички избѣсени при мрачната 76 година, сѣнки на всички изклани и изгорени мъченици за нашата независимост и виждете на какво е заприличала земята, покрита съ славата на вашитъ подвизи, земята орошена съ светата Ви и праведна кръвъ. Виждате какъ сж подиграни свещенитъ ви трудове за нашата свобода, виждете унижението на страстно любимата ви родина и черната негодарност на днешнитъ ѝ синове. Мислихте ли вий, скромни труженици, че върху развалинитъ на вашето лично щастие ще се издигне такова страховито и мрачно здание, нарѣчено монархическа власт, което като тѣжко брѣме ще души благодѣйствието на бѣдния народъ, ще убива неговия полетъ къмъ наука и воленъ животъ, ще изсмуква жизненитъ му сили за да обогатява чужденитъ капиталисти? Мислехте ли вий, че отъ свѣтия прахъ на вашитъ гробове ще се издигнатъ толкова користи дѣятелни, толкова алчни егоисти и тѣй малко люде, способни за жертви и самоотрицание? Ето тая България, която отваряше своитъ граници за всички унижени и оскърбени, днесъ е сама унижена и оскърбена, днесъ тя не живѣе съ свой животъ, не мисли съ свой умъ, днесъ не дѣйствува тя съ свои рѣчи. България ще живѣе за напредъ за други, ще работи и ще дава плодетъ на своя трудъ други му, ще мисли за друго, за напредъ тя се отрича само отъ себе си за да спаси честта си, за да се избави отъ позорътъ, пригответъ ней отъ три послѣдователни едно на друго правителства.

Бѣдни и нещастни дѣца на още по-злочастна ви родина! Вашитъ майки отъ сеганататъкъ, ще ви прѣспиватъ пакъ съ тѣжнитъ мелодии на едно ново робство и съ тихия шепотъ за новитъ ви длѣжности. Веселитъ полета на вашата хубава земя наново ще посърнатъ отъ меланхоличната пѣсенъ на вашитъ братя тритъ милиона робове, работящи да напълнятъ съ злато каситъ на европейския капиталистъ. Вий и тѣ, малкитъ работници и възрастнитъ данакоплатци ще мъкнете на гърбътъ си кръстътъ на общото спасение за да проклинате монархията и нейнитъ слѣпи подражатели, за да проклинате тѣхъ—виновницитъ на всенародната сѣсипия. И когато порастните въ немилостъ и безъ ласки, помнете едно: монархията и всичкитъ правителства сж виновни за вашия тѣгловенъ животъ; помнете още че само въ свещения съюзъ на робитъ ще изникне цвѣтето на истинската свобода и общото щастие на еднаквитъ ви по рождение и участъ братя.

С.

Законопроектъ за основното и срѣднѣо образование.

Като се заемаме да видимъ нѣкои подробности отъ законопроекта, ний далечъ не мислимъ, че ще зачекнемъ тѣзи подробности даже и повърхностно. Въпроситъ за основното и срѣднѣо образование прѣдставяватъ една грамадна материя, която съ една въсникарска статия никога не ще се изчерпи. Тия въпроси сж свързани съ много явления изъ обществения животъ, съ економическото и финансово състояние на общинитъ и държавата, съ цѣлъ редъ знания изъ областта на психологията, чистата педагогия и гигиената и съ сума още знания отъ чистата политика. При една такава сложност на образователнитъ въпроси и при лошата практика въ министерството на Народното Просвѣщение да не дава прѣдварително гласност на проектитъ си, ний не можемъ освѣтътъ тукъ—тамъ да се спираме, като обърнемъ по сериозно внимание само тамъ, гдѣто нѣкой нови или стари мѣрки подчеркватъ известни тенденции въ училищното законодателство.

И тѣй да започнемъ съ основното образование. На прѣвъ погледъ се хвърля на очи изчезването на фаталния чл. 11 отъ Вачевия законопроектъ, относително цѣлѣта на основното образование. Когато получихме тазгодишния законопроектъ, ний най-първо се заинтересувахме да видимъ, какъ едно демократическо министерство разрѣшава толкова шумния въпросъ за религиозното възпитание. И за голѣмо чудо ний трѣбаше да се разочароваме по-вече отколкото, ако даже да бѣше разрѣшенъ този въпросъ за въ полза на духовенството. Една несмѣлостъ, която даже и единъ Вачевъ не си допусна, се чете между редоветъ, когато търсите въ законопроекта цѣлѣта на първоначалното образование: министерството не смѣе да се присѣдини нито къмъ едното, нито къмъ другото течение по този въпросъ и прѣдпочита съ едно мълчание по него да не безпокои нито учителитъ нито свещеницитъ. Ако правителството чрѣзъ това е искало да удовлетвори и двѣтъ страни, ний не можемъ освѣтътъ да го съжалимъ като виждаме, че въмѣсто задоволство на двѣтъ страни, то вкарва сѣмѣние и въ защитницитъ на религиозното възпитание и въ срѣдата на противницитъ му. Ако ли пъкъ чрѣзъ изхвърлението на този членъ министерството е искало да потуши една възможна острота въ отношенията на духовенството и учителитъ, ний мислимъ, че това е грѣшка на късогледството, тѣй като не е чл. 11 отъ стария законопроектъ, който създаваше разпритъ—той бѣше само поводътъ—а различието въ мирогледитъ и нееднаквитъ политически идеали на двѣтъ страни.

Въ законопроекта срѣщаме страхътъ или пъкъ незнаенството прѣдъ единъ още по-капиталенъ въпросъ. Думата е за задължителността на първоначалното образование. Споредъ данитъ, що имаме на рѣка, отъ подлежащитъ на задължително учение дѣца половината не посѣщаватъ училищата. И министерството съзнава, че мнозина избѣгатъ отъ тази задължителностъ, обаче то надали има свѣдѣния относително грамадното число на тия ученици и относително причинитъ, които ги заставятъ да бѣгатъ отъ училищата. Съ това незнаенство ний си обясняваме мършавината на ония постановления отъ законитъ, които принуждаватъ къмъ изпълнение на тая задължителностъ. Единствени мѣрки прѣвидени въ законопроекта по поводъ на това сж наказанията на родителитъ чрѣзъ глоби отъ 1 до 5 лева и уреждането на тѣй нареченитъ допълнителни училища. Тая мѣрка фигурираше и въ стария законъ, обаче тя или не е прилагана никакъ, та за това има такава грамадна цифра отъ неосѣщающитъ основнитъ училища дѣца, или пъкъ, че тя е прилагана, но поради несъстоятелността си, не е помогнала за точното изпълнение на чл. 78 отъ конституцията. Да допуснемъ, че глобитъ ще се налагатъ за напредъ строго и безъ отстъпки. Бижъ ли могатъ тѣ, напѣсана, да вкарватъ въ училищата тия 300 хиляди дѣца, които днесъ сж главени за слуги и работници, или оставатъ като домашни работници при своитъ семейства?

За да разберемъ до колко тази мѣрка е силна, трѣба да знаеме причинитъ, които заставятъ родителитъ да не пращатъ дѣцата си въ училището. Една отъ най-главнитъ причини на това е безъ съмѣние невѣжеството, послѣ иде бѣднотията и наипослѣ голѣмото разстояние отъ малкитъ села до центъра на общината, гдѣто е училището. Съглобитъотъ 5 л. първата отъ тия причини не се отрищава. Невѣжия родителъ, който има приходъ отъ своето главно дѣте 40 лева на годината и е освободенъ отъ грижата за издржката му, ще прѣдпочете отъ тоя доходъ да даде 5 лева въ видъ на глоба и пакъ дѣтето му ще остане вънъ отъ училището. Да се глобява пакъ сиромаша, за дѣто бѣднотията му е въ такъвъ ужасенъ разбръ, че го принуждава да разпрѣсне дѣцата си още отъ седмата годишна възраст по чужди врата за прѣхрана и за облекчение на разходитъ си,—е все едно да се усилватъ причинитъ, които го каратъ да не праща дѣтето си въ първоначалното училище; глобата въ случая ще подѣйствува само, ако би голѣмината ѝ не е по-малка отъ печалбата, що донася на семейството мѣстния работникъ. Да се глобяватъ пъкъ родителитъ, когато не пращатъ дѣцата си въ училище поради незгодности въ пѣтнитъ съобщения и далечината на училищното здание е цѣло безобразие: въмѣсто да ги глобявате вий по-напредъ се замислете да направите пѣтица, а въ най-малкото отдалечено сѣще трѣба да построите училищно здание и тогава чакъ може да говорите за глоби.

Изобщо казано глобитъ не ще принесатъ никаква полза за учебното дѣло. Освѣтътъ единъ почтенъ приходъ на държавата, тѣй нищо друго нѣма да докаратъ. И съ тѣхъ и безъ тѣхъ, при отсъствието на по-сигурни мѣрки, сегашнитъ стоящи вънъ отъ училището дѣца ще продължаватъ прѣзъ периода на задължителното учение да бждатъ работници и слуги и по такъвъ начинъ чл. 78 за тѣхъ остава само мъртва буква. Най-радикална мѣрка въ случая се явява едно абсолютно запрѣщение на дѣтския трудъ чрѣзъ единъ специаленъ законъ, запрѣщение, което да се простира надъ всички дѣца отъ седма навършена година до 14-та навършена, като се направи изключение само за ваканционното врѣме. За изпълнение на единъ подобенъ законъ трѣба да се прѣвиди новъ институтъ—*инспекция на трудътъ*, която по силата на закона ще има право да налага най-чувствителни глоби на всички притежатели на фабрики, работилници, кафенета, дюкяни, гостилници и др., ако държатъ при себе си на работа малолѣтни работници. За неमारливи, но състоятелни родители да се прѣвиди глоба въ двоенъ разбръ на прихода, който тѣ биха получили отъ работата на едно свое дѣте. За бѣднитъ родители държавата ще трѣба да се погрижи да имъ намира една доходна работа, а освѣтътъ туй въ своя

бюджетъ трѣба да прѣвиди специаленъ параграфъ отъ суми за отхранване на държавна смѣтка дѣцата на подобни родители; тия суми ще удовлетворяватъ разходитъ за покупка на учебници, на дрѣхи и обуца, и за трапезария при всѣко основно училище. Впрочемъ частъ отъ тия нужди биха могли да се удовлетворятъ и отъ дѣятелността на благотворителнитъ дружества, основани по частна инициатива, обаче поради недостатъчното развитие на послѣдната въ България, а най-главно, понеже този въпросъ е единъ капиталенъ държавенъ въпросъ, държавата сама би трѣбало да го разрѣши по законодателенъ редъ съ прокарване на принципа: *държавата посма върху себе си цѣлата издржка на отхраната и образованието дѣцата на бѣдни родители прѣзъ периода на задължителното учение*.

Подобни мѣрки могатъ да се взематъ и въ кръга на сегашната конституция. Тѣ напълно хармониратъ съ основния законъ и направо произтичатъ отъ задължителността на първоначалното учение. Разбира се тѣхното прилагане би увеличило бюджета на народното просвѣщение, обаче голѣмината на това увеличение ще докара този бюджетъ до неговитъ конституционни размѣри.

Допълнителнитъ училища, като замѣняющитъ първоначалнитъ училища за нѣкои дѣца, се поставятъ по-начинъ, щото тѣхното съществуване изглежда крайно проблематично. За успѣшното изпълнение на тѣхната задача, изисква се щото най-малко всѣки денъ да има два часа вечерни занятия подъ ръководството на специални учители. И като се остави учебната година на основнитъ училища въ селата седемъ мѣсеца или всичко 35 мѣсеца за цѣлото учебно врѣме при 40 въ градоветъ, а като се увеличило числото на дѣцата за единъ учителъ до 60, селскитъ учители за да прѣминатъ цѣлия учебенъ материалъ при по-вече ученици и при по-малко колеги ще трѣба да употребятъ усилия, при които държавата нѣма ни материално, ни нравствено право да имъ отнема всѣки денъ отъ свободното врѣме по два часа. По духътъ на сегашния законопроектъ учителитъ въ селата ще се намалятъ на брой, а работата имъ въ училището ще се увеличи; при тия неблагоприятни условия законопроектъ имъ вмѣнява въ обязаностъ една допълнителна и неплащана работа. Въ всѣки случай признаваме, че много би се постигнало и съ тия допълнителни училища, ако се увеличише поне персонала въ основнитъ училища, или пъкъ ако при всѣко общинско училище се назначеше единъ специаленъ учителъ само за допълнителното училище.

Отдѣлянето на сегашнитъ неплѣни срѣдни училища отъ връзката имъ съ гимназитъ е една голѣма грѣшка. Собствено по програмата си тѣй нареченитъ главни училища не само че не стоятъ по-долу отъ първитъ три класа на гимназитъ, но даже тѣ сж по-добрѣ наредени. Въ тѣхъ физическото въскитание е застъпено по-добрѣ отколкото въ гимназитъ, а умственото развитие на ученицитъ не е прѣнебрегнато. Обаче при такава надмощие въ програмитъ и уредбата на тия училища цѣло безумие е да се причисляватъ тѣ къмъ основнитъ училища и да се правятъ спѣжки въ постигането на ученицитъ имъ въ гимназитъ. Ще заблѣжимъ само, че въвеждането на тѣй нарѣченитъ познания по занаятитъ е едно недомислено дѣло, за което ний вѣрваме, че и авторитъ му не ще иматъ ясно прѣдставление. Какви ще бждатъ тия познания отъ знания, когато, както е на примѣръ въ Плевенъ, въ класнитъ училища се набиратъ дѣца на родители отъ сто различни занаяти. На кой занаятъ ще се обърне внимание, кой ще се изостави и какво ще правите съ дѣцата, на които родителитъ имъ не искатъ да ги даватъ на занаятъ или пъкъ желаятъ да ги посвѣтятъ на други занятия, всичко това сж въпроси които правятъ невъзможно сполучливото прокарване въ програмата така нарѣченитъ познания отъ занаяти. Въмѣсто да се внася подобна неразбория, която ще достигне до окариване на тия училища, по-добрѣ ще бжде да се оставятъ «познанията за занаятитъ» като работа на професионалитъ училища и се изхвърлятъ съвсѣмъ отъ главнитъ училища тия познания. Намъ ни се вижда

Политика и моралъ.

Развитието на нашия политически животъ, историята на нашето управление и различнитъ партии, всичко това като не се е водило отъ никакъвъ принципъ, отъ никаква планомерна и целесобразна посока, е докарало всѣки единъ у насъ да гледа на политиката като на бѣщо, лишено отъ всѣкакъвъ моралъ отъ всѣки благородни стремления и възвишени идеи.

Ето защо ний ще се помѣчимъ да дадемъ на нашитъ читатели въ редъ завършени статии всичкитъ тѣзи политически и морални доктрини, които сж движили човѣчеството прѣзъ цѣлата негова история.

Но прѣди да извършимъ това, трѣба да отговоримъ на въпросътъ: имали нѣкаква свързка между политиката и морала или по-харно, съвмѣстима ли е политиката съ морала?

Много свърѣменици на този въпросъ ще отговорятъ отрицателно, че въ политиката не може да има никакъвъ моралъ, че морала е нѣщо часно, индивидуално; когато пъкъ политиката е нѣщо обществено, което има задъ гърбътъ си общественитъ интереси.

На прѣвъ погледъ, катъ че това е тѣй, доказано отъ самия прогресъ на науката. Въ днешно врѣме класификацията на различнитъ науки е стигнала до такъвъ разбръ, че прави отъ всѣка наука нѣщо независимо, самостоятелно. Това обстоятелство е накарало много моралисти да игнориратъ политиката и много политици да се надсмиватъ надъ морала.

сжщо тъй необмислено замъняването на французкия езикъ съ руски. Въ изложението на мотивитъ се казва, че руския езикъ, като по близък до българския, ще може да се изучи по-лесно за да се ползува ученика отъ умственитъ богатства на руския народъ. За всъщи, обаче, който познава подготовката на ученицитъ въ първитъ три класа ще дойде до заключение, че при толкова слабитъ знания по матерния езикъ прѣждеврѣмено е да се обрѣментаватъ ученицитъ съ нови язици. Руския езикъ, ако се въведе даже въ вторий класъ ще забърка и безъ туй недостатъчнитъ познания отъ обрѣканата българска граматика и по такъв начинъ руския езикъ вмѣсто да съдѣйствува на дѣлата да се здобиятъ съ «нови умствени богатства» ще съдѣйствува да изгубятъ и туй, що сж добили отъ матерния си езикъ. По-добъръ е въ тоя случай да се увеличатъ часоветъ по българки езикъ; или най-сетнѣ, ако сж толкова необходими за нашитѣ бждаци просвѣтени занаятчи познания отъ нѣкакъв чуждъ езикъ, то по-хубаво да се запази и то само за третия класъ французски езикъ, съ който по-кътъ ще могатъ да четатъ и пишатъ фирми и адреси.

Ако туй стои въпроса за главнитъ училища, намъ ни се вижда крайно неоснователно да се прави разлика между персонала на долнитъ класове при гимназитъ и оня въ главнитъ училища.

Ако е необходимо за долния гимназияленъ курсъ висше образование и опрѣдѣлена заплата (максимумъ и минимумъ), то не малко е потребно това и за главнитъ училища особено пъкъ при надмошнитъ условия на програмата и задълженията въ тѣхъ; ако ли пъкъ въ главнитъ училища може да се мине безъ затвършено висше образование, то тогава и въ долнитъ три гимназиялни класове може да се мине безъ такова. Изобщо поставянieto на една граница между учителитъ по цензъ или заплата е лишено отъ всѣкакво основание. При условията пъкъ, че това се върши съ цѣлъ за економия, ний мислимъ, че економията трѣба да засѣгне еднакво всички служащи независимо отъ професията или учебното заведение: щомъ по финансови мотиви намаляватъ заплатитъ на учителитъ въ главнитъ училища, по сжщитъ мотиви трѣба да направите това и за гимназиянитъ.

По управлението на училища срѣщаме извѣстни нововведения, за които не можемъ да кажемъ много лошо. Напр. намъ ни е чудно, защо, като се признава за женитъ съ 25 годишна възраст и срѣдно образование правото на избираемостъ въ училищнитъ настоятелства, защо не се признае на сжщитъ и правото да бждатъ избиратели. Зеръ послѣдното право не произтича ли логически отъ първото? Сжщото туй намъ е чудно, защо мотивитъ за увольняване на единъ учител сж изложени толкова въ обща форма и тъй разгнливо? Това съзнателно или несъзнателно опущение въ рждѣтъ на единъ безсвѣстенъ министъръ или дисциплинаренъ свѣтъ ще бжде най-силно оржие срѣщу тѣхнитъ политически противници. Напримѣръ, какъ ви се вижда постановлението въ чл. 58, че единъ учител може да бжде уволненъ за подсгрѣжаване къмъ незначително или неизпълнение разпорѣбитъ на училищнитъ власти? Сжщо туй какъ ви се вижда и по-нататъшното постановление, че единъ учител може да бжде уволненъ, когато се докаже че «е извършилъ и други, несъобразни съ авнието му дѣйстви»? Та кои дѣйстви тукъ подразбира министерството, какъ разбира тия единъ буденъ учител и какъ ще ги разбира заспалия? Какъ ще разбира тия дѣйстви единъ въюркратиченъ докситѣ инспекторъ, който трепери отъ сѣнката на всѣки влиятеленъ партизанинъ, какъ ще ги разбира партизанина министъръ? Това е толкова разгнливо, че може напълно да се замѣни съ слѣдующето: министърътъ и дисциплинарната комисиия иматъ право да увольняватъ учителитъ, когато намѣрятъ това за потребно; или даже може да се измѣни така: министра и дисциплинарната комисиия могатъ да увольняватъ по кефѣтъ си, когато имъ скимне. Може да се каже, че това тънко мѣсто отъ законопроекта унищожава и най-добритъ постановления, каквото е напримѣръ оно ва за дисциплинарнитъ комисиии. Какъ би могли дис-

циплинарнитъ комисиии съставени даже и отъ най-свѣстнитъ хора подъ небето, да внесатъ правда въ училищното правосудие, когато единъ разгнливъ членъ имъ вкарва въ главитъ толкова различни разбирания на тая правда, колкото хора има въ тия комисиии изъ цѣла България! Чудно ли е въ такъв случай, че въ Плевенъ тая правда ще се раздава по особень начинъ, въ Русчукъ по други, въ Бургасъ по съвсѣмъ другъ начинъ, а въ София въ канцеларията на министра богъ знае какъ? Чудно ли е, че едно дѣйствие въ Пловдивъ ще се счита за пристѣпление, въ Варна ще се счита за грѣшка, въ Видинъ — за похвална постѣпка и т. н.? При възможността отъ такава неразбория необходимо е да се укажатъ точно случаетъ за едно увольнение, като не се оставятъ въ тѣхъ ни сѣнка отъ съмнѣние, ни косъмъ отъ произволно разбиране. Покрай това потребно е да се вмѣсти единъ особенъ параграфъ въ закона, който би турилъ хармония между политическитъ права на учителя, вписани въ конституцията и тѣхното реално упражняване, именно трѣба да се каже изрично: никой учител не може да бжде уволненъ отъ длъжностъ за неговитъ политически убѣждения или за упражняване на гражданскитъ му права, освѣнъ когато попадне за тѣхъ подъ отговорностъ по наказателния законъ и бжде осѣденъ на затворъ.

Ще продължимъ.

Налемаща реформа.

Въ всѣки единъ критически моментъ за една страна всѣки гражданинъ се пита, гдѣ е спасението? Гдѣ е тази сила и коя е тя, която ще може да ни избави отъ това зло, което ще ни затрие.

Да, гдѣ е спасението? Ний заявяваме громко, че единственото и сигурно спасение сж реформитъ, че само пжтя на реформитъ ще спаси днешна България отъ това положение.

Първата реформа, която се налага отъ днешното проложение, е економията въ бюджета, а първата економия е намалението и реформиранieto на нашата войска. За нейната поддръжка България харчи една четвъртъ отъ своя бюджетъ и държи повече отъ 40000 способни и млади свои производителни сили въ таково положение, че отъ една страна ставатъ опора на реакцията, а отъ друга — прѣчатъ на нейния економически и политически прогресъ.

Поддръжателитъ на днешната войска иматъ единъ и единственъ аргументъ за въ нейна полза — освобождението на Македония и присъединяването ѝ къмъ насъ. До колко тя ще бжде способна да изпълни тази мисия, остава на нашитъ воени специалисти да видатъ, а ний ще разгледаме този доводъ отъ една друга страна.

Военитъ побѣди отодавна врѣме сж изгубили своето значение; сега, само тогава побѣдата и вземанието на една провинция е сигурно, когато всичко това е подготвено отъ една продължителна културна работа: културата е, която извършва побѣдата, а войската се явява само като грубо озаконяване на първото. Економическото развитие дава силата на войската и прѣдрѣшава нейната побѣда; а тамъ, гдѣто войската прѣчи на това развитие, гдѣто тя обременява данакоплатнитъ спо-

да оржие въ рждѣтъ на духовната властъ; когато пъкъ морала е останалъ подъ опека на религията или пъкъ е оилъ религиозенъ моралъ. Ний имаме много примѣри отъ историята, гдѣто цара е прѣдставлявалъ свѣтската и духовната властъ. Само раздѣлението на едното отъ другото е повело човѣчеството къмъ прогресътъ и тамъ гдѣто това раздѣление не е можало да стане, тази държава е била обрѣчена на вкаменелостъ (Китай) или загиване (Вавилония, Асирия, Еврейското царство и пр.)

Туй щото отъ прослѣдванието на човѣческото развитие и политическитъ и морални доктрини, ний можемъ раздѣли послѣднитъ на двѣ общи доктрини: едната, която раздѣла свършено политиката отъ морала и другата, която вмѣква едното въ другото. Първата е тази на Макевели, втората е тази на Платона. (Ний тукъ слѣдимъ Paul Janet по неговото голѣмо съчинение Nistoire de la science politique и пр.)

Въ срѣднитъ вѣкове политиката на Маклавели е била пригодна за тогавашнитъ царе и отдѣлни феодални владетели, защото тя е политика жестока, насилническа, политика измѣняюща се съгласно нуждитъ и стрѣмленията на монарха или принципа, желѣзото, жестокостта и измамата сж били нейнитъ срѣдства, а грубия интересъ нейна цѣлъ. Въ тогавашно врѣме политиката не е била достояние за всички, гражданското общество е било извънъ нея и то често пжти с ставало нейна жертва. Но съ развитието на това послѣдното, съ развитието на град. демокрация, сегашната буржуазна класа, политиката посте-

собности на населението, тя вече не е прѣд-назначена за вънкашна побѣда и за слава на бойното поле, а служи само за потискане народното съзиание, ограничаване свободата на народа и дава силата на реакцията и народнитъ душмани; тя вече не е запазване отечеството отъ вънкашнитъ врагове, а е за запазване интересътъ на народнитъ душмани, за запазване интересътъ на монарха или на извѣстна обществена класа.

Искали примѣри за да покажимъ нагледно горнитъ твърдения; нима всичко това не е испиталъ българския гражданинъ на своитъ плещи, нима това не е днешното плашило на нариднитъ правдини и свобода?

Защо ний искаме свободата на Македония, защо милѣмъ толкова много за нейнитъ страдания.

Дали съ присъединяването ѝ къмъ насъ, на бѣдния селянинъ и работникъ ще бжде по-леко или пъкъ на македонския робъ ще бжде по-добъръ?

Ние държиме силна войска, а всичко сме заложили на чуждитъ банки и както економически, тъй и финасиално зависимъ отъ чужденцитъ, а не отъ нази си. Тогава защо ни е тази войска, съ която искаме да освободимъ Македония отъ единъ азиатски деспотизмъ за да я принудимъ да плаща нашитъ дългове?

Отъ тази сжщата идея грѣцкитъ и сѣрбскитъ държавни мжже не докараха ли своитъ държави до свършено морално, финасиално и економическо банкрутско?

И тъй, не е войската, която ще може да вземе Македония, е нашия културенъ и промишленъ напрѣдѣкъ, само чрѣзъ него ние ще можемъ стана една силна и влиятелна държава. Това трѣба добръ да се съзнае отъ нашитъ държавници и политически партии.

Единъ пжтъ съзнато това отъ веички, длъжностъ се налага на нашата демокрация да развие своята дѣятелностъ по пжтя на реформитъ т. е. като демократизира и всичкитъ обществени учреждения и институтии. Демократизирание на войската е пладформата за всичкитъ други останали реформи. Правете каквото исзате, въвеждайте киквито искате реформи, оставители небуштната войската, то знайте, че оставава това срѣдство, съ което въ единъ микъ могатъ да рухнатъ всичкитъ ваши старания. Разгърнете историята и вий ще видитъ, че всички насилия, че всички тѣзи тайни замисли противъ народната свобода сж се реализирали чрѣзъ войската и съ войската; напротивъ, навредъ гдѣто въпросътъ е билъ за независимостта и свободата на народа, тамъ е побѣждавалъ народа.

Прѣзъ врѣме на Фр. революция народа бѣше, който отблъсна съединенитъ неприятелиски войски, Герменската побѣда въ 71 год. се не дължи на войската, а на народния учител, дължи се на онова широко национално чувство, което е тикало германцитъ къмъ единство. А българската побѣда 85 год. на войската ли се дължи или на дълбоко народно чувство за неговата независимостъ? Какъвъ

пено сж е подавала за всички, догдѣто е обхванало цѣлия общественъ редъ; и интересътъ на монарха или принца се е замѣстилъ съ този на днешната буржуазия или тогавашното трето съсловие. Макеавелизма отъ принцовски, монархически е станалъ народенъ — буржуазенъ.

Ето защо ний днесъ виждаме, че политиката на всички държави не се ръководи отъ нищо друго, освѣнъ отъ тѣзи макеавелови принципи, противъ което толкова много кръвъ се е пролѣло.

Бъ свършената политика, външна или вътрѣшна, никакъвъ моралъ нѣма, отъ никакви виши ръководящи принципи на се води, грубия интересъ е ръководителъ въ всичко, грубия личенъ или класовъ интересъ е вдѣховителя на вътрѣшния политически животъ и изразителя на външнитъ политически стрѣмления.

Една такава политика не може да бжде политика на демокрацията, защото демокрацията има въ своитъ оснъ справедливата, а справедливостта е връската, която свързва морала и политиката.

Въ днешно врѣме моралътъ прѣдставлява нѣщо земно, стрѣмление къмъ по-добъръ и справедливъ общественъ порядѣкъ и като такъвъ, той не може да бжде отдѣленъ отъ политика, защото всѣка една напрѣдничева политическа реформа води къмъ единъ по-добъръ материаленъ, а слѣдовително и мораленъ животъ.

Константиновъ.

по-добър примѣръ отъ сегашната транвалска войска? Народъ, който не е ималъ никаква постоянна войска, но които съумѣ да защитятъ достойно своята свобода и независимостъ.

И тъй ний виждаме, че навѣрѣ, гдѣто народа е билъ добръ економически, гдѣто се е радвалъ на своята свобода, гдѣто е билъ и материално и духовно свързанъ съ своето отечество, е съумѣвалъ достойно да отблъска своя външенъ неприятелъ и смазва главата на вътрѣшния врагъ.

Какво ще искашъ отъ единъ народъ, който вижда, че отъ день на день отпада економически, че войската му не служи за нищо друго, освѣнъ за съюзникъ на неговитѣ врагове и изедници и че поддържането на тази войска го тика къмъ погибель?

Шапкаровъ.

Х Р О Н И К А.

Реформаторски маниеръ. Пловдивскитѣ реформатори не спятъ. Трогнати отъ княжескитѣ думи по-случай поднасянието отговора на троното слово, прибързали да искажатъ своитѣ солдашки вѣрноподани чувства. Тѣ съ доволство констатирайтъ грижитѣ на княза за доброто на «изнѣмоцталото тѣло на България» (отъ кого ли?) и тази дѣятелностъ, която ние цѣнимъ, на всички самоотвержени работници, при съдѣйствието на В. Ц. Височество, безспорно *ще открие новъ животъ* за нашето любимо отечество и нови надѣжди за свѣтло бъдаще». На добъръ частъ! Товали сж вашитѣ реформи, г. г. реформатори. Лакейничеството не може да се реформира и да стане гражданска доблестъ, то си остава винаги лакейничество, че макаръ и било съ дълги мустаци.

Ционизмъ — Прѣди нѣколко дена прѣзъ градътъ ни мина единъ горѣщъ апостолъ на ционизма и съ своята рѣчь пораздвижи малко еврейското население. Колкото намъ и да е пристърдце всѣко едно освободително движение, но право да си кажемъ, ако сждимъ по-рѣчьта на агитатора, никой пжтъ не бихме станали привърженикъ на едно такова ретроградно движение, каквото той ни прѣдстави ционизма.

Пощенска нередовностъ — Пишатъ ни отъ с. Бъркачъ, Луковитско, че тамъ става вече мѣсець какъ не е идвалъ пощенски куриеръ. Това често пжти се повтаря, вследствие на което писмата идатъ много късно на своето мѣстоназначение. Обръщаме внимание на надлежитѣ пощенски власти.

Примѣръ за поддържане. Г-нъ Косто Михалчовъ отъ гр. Плѣвентъ е подарилъ, както миналата, тъй и настоящата година, 30 почти м 2 кутии калени за бѣднитѣ ученици въ село Бъркачъ. Ний колкото и да съзнаваме, че не сж милоститѣ срдство за прѣмахване бѣдността, но не можемъ да не похвалимъ горната постѣпка сега, когато държавата се не грижа никакъ за бѣднитѣ ученици.

Помолени сме да дадемъ мѣсто на слѣдното. «Настоятелството на Македоно одр. друж. счита за приятенъ дългъ да изкаже публично срдечната си благодарностъ на всички участвуващи въ прѣдоставянето на пиесата «Иванко» въ полза на освободителното дѣло и Подрумскитѣ заточеници. Особено то (настоят.) благодари на инициаторитѣ и ржководителитѣ: г. г. Ив. Георгиевъ, Ал. Халачевъ, М. Милчевъ, Ан. Трандафиловъ и Хр. Кирковъ».

за Прѣдсѣдателъ: **П. Атанасовъ**
Секретаръ: **Б. Ангеловъ.**

Отъ Вакарелъ ни съобщаватъ твърдѣ непохвални работи за тамошния главенъ учителъ. — Тѣй напр. между другото той се е позволилъ една твърдѣ неколегиална постѣпка къмъ другаритѣ си, като изтѣглилъ по пълномощно отъ тѣхъ октроалнитѣ суми за дво мѣсеца и отдѣлилъ отъ тия суми своята заплата за три мѣсеца, а на колегитѣ си не далъ нищо. Научаваме се сжщо тѣй, че той чувствувалъ по-големо удоволствие въ ловѣтъ и пчеларството, отколкото въ редовно изпълнение обязаностите на главенъ учителъ. Съ това си обясняваме само отсъствията му отъ учител-

скитѣ свѣти, които сж биле назначавани и отлагани три недѣли подъ редъ. Сжщия тоя главенъ учителъ Георгиевъ не показвалъ никакво желание да съдѣйствува за успѣха на вечерното училище, а наопѣки, когато колегитѣ му се отнасяли до него за гасъ и дърва, той ги нагрубявалъ и даже позволявалъ си да ги заплашва. Обръщаме внимание на младия Самоковски Училищенъ Инспекторъ върху държанието на тоя свой подвѣдомственъ учителъ и желаемъ щото г-нъ инспектора да внуши на Георгиева подробното.

Мѣничекъ скандалъ. Завчера на 2 т. г. въ офицерското събрание е имало забавление, което се е свършило съ свади между военитѣ. Размѣнени сж били твърдѣ нелюбезни комплименти между скаранитѣ, имало е упорство на низши чиновне къмъ висшитѣ и най-послѣ работата се свършила съ това, че единъ отъ буйствующитѣ офицеръ е билъ отведенъ отъ квартирата си до казармата и оставенъ тамъ на седемъ дневенъ арестъ въ Гауптвахта.

На 5-й вечеръта, се даде дѣтска забавителната вечеринка отъ ученицитѣ при тукашното училище подъ ржководството на учителитѣ и учителкитѣ за въ полза на бѣднитѣ ученици отъ сжщото училище.

Цѣлата програма се изпълни доста хубаво, а особено дѣтскитѣ игри направиха добро впечатление.

Ний поздравяваме инициаторитѣ за едно такова развлечение, отъ което и дѣцата и родителитѣ си отиватъ доволни въ кжщи.

Черковна милостъ. Първата християнска черква е била подслонъ за бѣднитѣ и нещастнитѣ, а днешната е свѣрталище на глѣститѣ понове и сборно мѣсто на богатанитѣ.

Въ гр. Плѣвентъ има една нещастница — луда, която навѣрно въ своитѣ младини е слушала, че черквата дава угѣшение и за това всѣки празниченъ день стои прѣдъ черковнитѣ врата и чака християнската милостъ, но попското нехайство и полицейскитѣ власти я пѣдатъ и тя въ своето отчаяние съ кресанитѣ си прави такъвъ шумъ прѣдъ черквата, че обръща вниманието на всички. Нима нѣма за нея една килия въ черквата или и тамъ се иска пари. Такива ли сж били вашитѣ прѣотци г. г. попове? Нали проповѣдвате, че черква е угѣшителка на нещастнитѣ и закрилица на бѣднитѣ. Покажете това на дѣло, а недѣйте пълни само вашитѣ дълбоки чобове.

По поводъ Министерското Окржжно подъ № 12680, въ което се запрѣщава на селскитѣ учители да се ползватъ отъ своето свободно врѣме, Трънското Окол. Учителско Д-во въ едно отъ засѣданиято си е протестирало и е испратило своя протестъ да Г-на Министра на Народ. Просвѣщенне. Ето и самото рѣшение: «Рѣшихме:

1) Да протестираме срдцу туй, непознато до сега, ограничение правото на народний учителъ върху неработното и извънучилищно врѣме и

2) Да подканимъ всички Околийски Учителски дружества въ България да сторятъ сжщото».

Утрѣ, недѣля, Учителското Дружество ще има своето засѣдание, въ което ще говори и г. Д-ръ Константиновъ по най-распространенитѣ болѣсти въ селата.

На Пордимската гара сж биле арестувани двѣ жени миналий день. Между населението въ село Пордимъ се прѣснало въ скоро врѣме слухъ за тая случка и още прѣзъ ноцъта частъ отъ населението заедно съ кмета си блокирали станцията за да искатъ арестуванитѣ. Може да си прѣдставите какво е било възмущението на всички, когато при прѣтърсването на станцията женитѣ сж биле намѣрини съ единъ отъ чиновницитѣ въ най-скандаловозно положение. Нѣма ли вече да прѣстанатъ тия безобразия?

К Н И Ж Н И К А

Получи се въ редакцията слѣдующитѣ книги и списания:

1) *Пълно ржководство за изучаване международний езикъ есперанто.* Отъ Хр. Поповъ и Г. П. Орѣшковъ. Печатница «Трудъ» Пловдивъ 1901 г. ц. 6 л.

Плѣвентъ, Печатница на Г. Хр. Бърдаровъ

2) Вѣннове и Тѣги

Стихотворения отъ С. Чилингировъ. София 1901 год. ц. 30 ст.

3) Угѣване за учители

По прѣподаварнето на началната граматика и писменитѣ упражнения въ основното училище. Отъ К. Станчевъ и Ив. К. Саламановъ Габрово 1901 год. ц. 120 л.

4) Вечерни и недѣлни училища въ селата

Отъ П. Палевъ — 50 ст.

5) *По въпросътъ за назначението и уволнението на учителитѣ.*

Прѣд. Г. Палашевъ — 40 ст.

6) *Учитель, книга IX мѣсечно педагогическо-обществено списание.* София.

Нови издания на Г. Бакаловъ — Варна.

Алберъ. Свободната любовъ	ц. 1 —
Енгелсъ Първобитното християнство	» — 30
Юнскитѣ дни	» — 20
Парижката комуна	» — 10
Занаятчиство и пролетариатъ	» — 20
8 часовиятъ работенъ день	» — 15
Надницата и стачкитѣ	» — 15
Що е капиталъ?	» — 10
Републиканскитѣ конституции	» — 20
Солидарността	» 10

О Б Я В Л Е Н И Е

Открива се подписка за дѣтското илюстрирано списание

„ЗВѢЗДИЦА“

Година XI (1902)

(Сп. «Звѣздица» е прѣпоръчено на родители и учители съ окржжно отъ Министъръ на просвѣщенieto отъ 28 септември 1896 г. подъ № 15,250).

«Звѣздица» е най-разпространеното дѣтско списание. То дава на читателитѣ си, освѣнъ отборъ материялъ за прочитъ, още и такъви приложения, каквито друго списание съ такъва цѣна не може да даде. (Първото приложение е прѣкрасенъ стѣненъ календаръ, художествено изработенъ въ едно отъ най-добритѣ заведения въ Европа, който се испраща съ 1 книжка, а при всѣка втора книжка се прилага по една прѣкрасна цвѣтна картина). Такъви приложения може да даде само «Звѣздица», защото има много абонати.

Годишниятъ абонаментъ на «Звѣздица» е **само 2 лева**. прѣдплатенъ. Въ странство **2 лева и 50 стот.**

Родители и учители! запишете дѣцата и ученицитѣ си на «Звѣздица»: «Звѣздица» е любимото дѣтско списание!

Всичко що се отнася до «Звѣздица» се испраща до Н. Бѣловѣждовъ, учителъ—София.

Отъ редакцията.

ОБЯВЛЕНИЕ

Извѣствамъ на приятели и познаници че отъ 1-ий Юний т. г. подъ фирма Н. Яневъ С-ѣ Гайтанжиевъ отворихъ на главната улица близо до читалището.

„Бирария и Кафене Търговско“

гдѣто посетителитѣ ще намѣрятъ винаги прѣсна Търновска бира, чай, кафе, чистъ грѣцки конякъ — «кампа», старо черно едринско вино и мастика първо качество.

Прислуга чиста и бърза цѣни най-умѣрени.

Съ почитание:

Д. Гайтанжиевъ

Книжарница Г. Палашевъ, Бѣла-Слатина.

Книжкитѣ:

1. Вечерни и недѣлни училища въ селата отъ П. Ралевъ 50 ст.

2. По въпросътъ за назначението и уволнението по учителитѣ прѣв. отъ Г. Палашевъ ц. 40 ст.

сж распратени до прѣдседателитѣ на окол. учителски дружества. Това е направено: а) за да не пострада прѣдприятието и б) за да се услужи на учителитѣ, които постоянно ни обсираватъ съ писма и за всѣки екземпляръ харчатъ по 15 ст. разноски.

Молимъ учителитѣ да се отнасятъ до прѣдсѣдателитѣ на др-вата за горнитѣ книги.

Отговорникъ: Т. С. Кузмановъ